

Рівненський державний гуманітарний університет
Кафедра педагогіки і психології (дошкільної та корекційної) імені проф. Поніманської Т.І.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ВК11 СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ СУПРОВІД ДІТЕЙ З
ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ

Спеціальність 016 Спеціальна освіта

Освітня програма «Спеціальна освіта. Логопедія»

факультет педагогічний

2019 – 2020 навчальний рік

Робоча програма “Соціально-психологічний супровід дітей з особливими освітніми потребами” для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 016 Спеціальна освіта.

Мова навчання українська

Розробники: Борисова Оксана Олександрівна, викладач кафедри педагогіки і психології (дошкільної та корекційної) імені проф. Поніманської Т.І.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри педагогіки і психології (дошкільної та корекційної) імені проф. Поніманської Т.І.

Протокол від “ 27 ” серпня 2019 року № 8
Завідувач кафедри педагогіки і психології (дошкільної та корекційної) імені проф. Поніманської Т.І.

_____ (проф.І.М.Дичківська)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Робочу програму схвалено методичною комісією факультету за спеціальністю 016 Спеціальна освіта

Протокол від “ 30 ” серпня 2019 року № 2

Голова методичної комісії педагогічного факультету

_____ (доц.Н.А.Сяська)
(підпис) (прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів 3	Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка	Варіативна	
Модулів – 1	Спеціальність: 016 Спеціальна освіта	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		1-й	1-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання: <i>розробити «Семінар: методи роботи вчителя-логопеда»</i>		Семестр	
Загальна кількість годин – 90		2-й	1-2-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 год. самостійної роботи студента – 5 год.	Освітній ступінь: магістр	18 год.	4 год.
		Практичні, семінарські	
		12 год.	4 год.
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		60 год.	82 год.
		Індивідуальні завдання:	
		Вид контролю: залік	

2. Метою викладання курсу є: розробки та конкретизації цілісного освітнього маршруту та умов для дітей, які мають освітні потреби; ознайомити студентів з структурою діагностичної роботи психолога в його розвитковій та корекційній діяльності.

Основними завданнями курсу є: конкретизація потенційних можливостей та особливостей психічного стану дитини щодо отримання адекватної освіти, що реалізується на основі адаптованої освітньої програми; розробка та уточнення умов навчання (спільно з іншими спеціалістами інклюзивно-ресурсного центру формування освітнього маршруту дитини з особливими освітніми потребами в структурі діяльності освітнього закладу), адекватних індивідуальним особливостям, що виявили в процесі діагностики; психологічне консультування батьків; розробка і реалізація профілактичної та корекційно-розвиткової роботи стосовно дитини з особливими освітніми потребами в структурі адаптивної освітньої програми;

3. Компетентності, формуванню яких сприяє дисципліна:

загальні компетентності:

ЗК07. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо; усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми.

ЗК09. Здатність до міжособистісної взаємодії.

ЗК10. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

фахові компетентності:

ФК01. Здатність використовувати професійно-профільні знання і практичні навички з природничо-наукових та професійних дисциплін у процесі професійної діяльності в дошкільних, навчально-реабілітаційних центрах, спеціальних закладах освіти та закладі вищої освіти.

ФК03. Здатність використовувати поглиблені спеціальні знання та уміння при вирішенні науково-практичних завдань у галузі спеціальної освіти, а також продукувати нові для вирішення проблемних професійних завдань.

ФК04. Здатність до психолого-педагогічного керівництва особистісним розвитком дітей з особливими освітніми потребами.

ФК05. Здатність самостійно здобувати нові професійні знання, формувати фахові вміння, постійно самовдосконалюватися в професії, виконувати науково-дослідну роботу в галузі спеціальної освіти; аналізувати соціально-значущі проблеми і використовувати результати в професійній діяльності спеціального педагога.

ФК09. Здатність до системного психолого-педагогічного супроводу сім'ї, яка виховує дитину з особливими освітніми потребами та соціально-психологічного супроводу осіб з особливими освітніми потребами.

Програмні результати навчання:

ПРН-4. Аналізувати сучасні проблеми спеціальної та інклюзивної освіти, інноваційні технології спеціальної освіти.

ПРН-9. Володіти уміннями планування та організації освітньо-корекційної, реабілітаційної роботи з урахуванням вікових і індивідуальних можливостей дітей з особливими потребами та складати прогнози щодо її ефективності.

ПРН-10. Здійснювати психолого-педагогічне керівництво індивідуальним розвитком дітей з особливими освітніми потребами.

ПРН-12. Знати способи попередження і подолання порушень психічного та/або фізичного розвитку та особливості навчання і виховання осіб з особливими освітніми потребами.

ПРН-15. Організовувати психолого-педагогічний супровід дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзії у ролі вчителя-дефектолога, асистента вихователя закладу дошкільної освіти, асистента вчителя закладу загальної середньої освіти тощо.

ПРН-16. Реалізовувати принципи педагогіки толерантності у професійній діяльності спеціального педагога.

ПРН-22. Володіти здатністю до створення толерантного освітнього простору та міжкультурної взаємодії.

4. Програма навчальної дисципліни

Модуль I

Змістовий модуль 1

Зміст соціально-психологічної роботи з дітьми, які мають особливі освітні потреби

Тема 1. Особливості професійної діяльності психолога в інклюзивному освітньому просторі

Основна мета для всіх фахівців команди психо-медико-педагогічного супроводу. Основні завдання психолога. Аспекти психологічної діагностики. Етапи діагностичного обстеження. Критерії психологічного обстеження. Рекомендації комісії інклюзивно-ресурсного центру. Вимоги до діагностичної методики. Основні напрямки психологічного консультування.

Тема 2. Технологія проведення оцінки психічного розвитку дитини

Етапи психічного розвитку дитини. Використання методик при діагностуванні дитини. Специфіка афективно-емоційної сфери у дітей з особливими освітніми потребами. Оцінка взаємовідносин дитини в дитячому колективі. Напрямки профілактичної роботи. Психологічна підтримка учасників освітнього процесу.

Компоненти системи підтримки педагогів. Змістові лінії професійної психологічної підтримки педагогів. Принципи психолого-педагогічного супроводу. Компоненти системи підтримки педагогів. Форми методичної підтримки. Робота з батьківськими співтовариствами.

Тема 3. Особливості професійної діяльності соціального педагога в інклюзивному освітньому просторі

Поняття соціальний педагог. Процес організованого співробітництва соціального педагога з сім'єю. Етапи роботи соціального педагога. Діагностичний етап роботи соціального педагога з сім'єю. Проектувальний етап роботи. Супровідний(організація спільної роботи з сім'єю. Напрямки роботи соціального педагога з сім'єю.

Форми взаємодії соціального педагога з сім'єю. Індивідуальна робота з сім'єю в очному режимі. Індивідуальна робота з сім'єю в дистанційному режимі. Робота з батьками в очному режимі. Робота з батьками в дистанційному режимі.

Тема 4. Особливості професійної діяльності вчителя-дефектолога в інклюзивному освітньому просторі

Модернізація системи освіти. Завдання організації служби супроводу в освітньому закладі. Основна діяльність вчителя-дефектолога в закладах освіти. Мета діяльності вчителя-дефектолога. Завдання професійної діяльності вчителя-дефектолога. Напрямки та зміст діяльності роботи. Діагностичний напрямок в роботі. Корекційно-розвиткова робота. Аналітична діяльність та профілактика. Консультативно-просвітницький напрям діяльності.

Психолого-педагогічне консультування. Сфери освітнього процесу.

Тема 5. Особливості професійної діяльності вчителя-логопеда в інклюзивному освітньому просторі

Вимоги до роботи вчителя логопеда. Диференціальна логопедична діагностика. Розробки індивідуально-орієнтованих програм корекційного впливу. Підбір та розробки методів і прийомів корекційно-логопедичної роботи. Роботи з батьками дітей з мовною патологією. Профілактичні заходи. Мета діяльності вчителя-логопеда. Завдання професійної діяльності вчителя-логопеда.

Напрямки роботи вчителя-логопеда. Діагностичний напрямок роботи. Корекційно-розвитковий напрямок роботи. Організаційно-методичний напрямок роботи. Консультативно-просвітницький напрямок роботи. Профілактична робота.

Тема 6. Роль асистента вчителя в психолого-педагогічному супроводі дитини з особливими освітніми потребами в інклюзивному освітньому просторі

Освіта в інших країнах світу. Нормативно-правова підстава для організації інклюзивного навчання дітей. Обов'язки асистента вчителя. Функції в роботі асистента вчителя. Об'єкт професійної діяльності асистента вчителя. Види професійної діяльності асистента вчителя. Знання та навички, якими повинен володіти асистент вчителя.

Змістовий модуль 2

Активні форми роботи практичного психолога з учасниками процесу інклюзивного навчання

Тема 7. Тренінг для педагогічних працівників «Всі діти мають рівні права»

Поняття тренінгу в роботі спеціалістів. Ефективність тренінгів для роботи. Вправа «Хто Я». Мотиваційна притча «Закриті двері». Вправа «Кораблики очікування». Вправа «Мої слабкі та сильні сторони в цій темі». Вправа «калейдоскоп». Вправа «Ноїв ковчег». Вправа «Що таке інклюзивне навчання?». Вправа «Алгоритм впровадження інклюзивного навчання в школі». Вправа «Кораблики очікування». Притча «Як вийти з лабіринту проблем».

Тема 8. Тренінг для батьків дітей з особливими освітніми потребами «Психологічне здоров'я батьків є необхідною умовою здоров'я дітей»

Тренінг для батьків дітей з особливими освітніми потребами. Ефективність тренінгів для батьків. Вправа «Прийняття правил групової роботи». Вправа «Пісочний будинок». Вправа «Асоціації». Вправа «Я переживаю стрес, коли...». Вправа «Ловець блага». Вправа «Я володію, вмю, знаю». Ресурсна вправа «все одно ти молодець». Притча «Вирішення проблем». Вправа «Долоньки». Вправа «Очікування».

Тема 9. Крок дитини до входження в соціум (Тренінгове заняття для дітей від 5 до 15 років з порушеннями розумового розвитку)

Психокорекційні техніки індивідуальної та групової роботи. Практична вправа «Нитка» або «Які умови необхідні для щасливої дитини?». Бесіда «Я унікальний». Бесіда «Я вчусь правильно спілкуватися». Вправа «Ваш настрій». Вправа «Літає - не літає». Вправа «Чотири стихії». Вправа «Викладання візерунка з мозаїки». Рефлексія.

5. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		Л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль I												
<u>Змістовий модуль 1. Зміст соціально-психологічної роботи з дітьми, які мають особливі освітні потреби</u>												
Тема 1. Особливості професійної діяльності психолога в інклюзивному освітньому просторі.	9	2	1			6	9	1				8
Тема 2. Технологія проведення оцінки психічного розвитку дитини.	9	2	1			6	9	1				8
Тема 3. Особливості професійної діяльності соціального педагога в	10	2	2			6	10					10

інклюзивному освітньому просторі.												
Тема 4. Особливості професійної діяльності вчителя-дефектолога в інклюзивному освітньому просторі.	11	2	1			8	11	1				10
Тема 5. Особливості професійної діяльності вчителя-логопеда в інклюзивному освітньому просторі.	9	2	1			6	9		1			8
Тема 6. Роль асистента вчителя в психолого-педагогічному супроводі дитини з особливими освітніми потребами в інклюзивному освітньому просторі.	11	2	1			8	11	1				10
Разом за змістовим модулем 1	59	12	7			40	59	4	1			54
<u>Змістовий модуль 2.</u> Активні форми роботи практичного психолога з учасниками процесу інклюзивного навчання												
Тема 7: Тренінг для педагогічних працівників «Всі діти мають рівні права»	11	2	1			8	11		1			10
Тема 8: Тренінг для батьків дітей з особливими освітніми потребами «Психологічне здоров'я батьків є	10	2	2			6	10		1			9

необхідною умовою здоров'я дітей».												
Тема 9: Крок дитини до входження в соціум (Тренінгове заняття для дітей від 5 до 15 років з порушеннями розумового розвитку).	10	2	2			6	10		1			9
Разом за змістовим модулем 2	31	6	5			20	31	1	3			27
Усього	90	18	12			60	90	4	4			82

4.Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Тема 1. Особливості професійної діяльності психолога в інклюзивному освітньому просторі.	2
	Тема 3: Особливості професійної діяльності вчителя-дефектолога в інклюзивному освітньому просторі.	2

5.Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Тема 3. Роль асистента вчителя в психолого-педагогічному супроводі дитини з особливими освітніми потребами в інклюзивному освітньому просторі.	2
	Тема 4. Тренінг для педагогічних працівників «Всі діти мають рівні права»	2
	Тема 5: Тренінг для батьків дітей з особливими освітніми потребами «Психологічне здоров'я батьків є необхідною умовою здоров'я дітей».	2
	Тема 6: Психокорекція (індивідуальна і групова форми) Крок дитини до входження в соціум (Тренінгове заняття для дітей від 5 до 15 років з порушеннями розумового розвитку).	2

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 1. Критерії психологічного обстеження	6
2.	Тема 2. Компоненти системи підтримки педагогів	6
3.	Тема 3. Форми взаємодії соціального педагога з сім'єю.	6
4.	Тема 4. Модернізація системи освіти.	8
5.	Тема 5. Напрями роботи вчителя-логопеда.	6

6.	Тема 6. Види професійної діяльності асистента вчителя.	8
7	Тема 7: Ефективність тренінгів для роботи.	8
8	Тема 8: Ефективність тренінгів для батьків.	6
9	Тема 9: Психокорекційні техніки індивідуальної та групової роботи.	6

9. Індивідуальні завдання

1. Провести діагностичне обстеження дитини з особливими освітніми потребами та її батьків з метою виявлення особливостей батьківсько-дитячої взаємодії (за вище вказаними методиками).

2. Скласти програму психолого-педагогічного супроводу дітей, враховуючи результати діагностичного обстеження.

10. Засоби діагностики результатів навчання (засобами оцінювання та методами демонстрування результатів можуть бути:

- тести;
- реферати;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень.

12. Критерії оцінювання результатів навчання. Визначити за допомогою якісних критеріїв мінімальний пороговий рівень оцінки і трансформувати його в мінімальну позитивну оцінку. Зазначити використовувану числову (рейтингову) шкалу.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	відмінно	зараховано
82-89	добре	
74-81		
64-73	задовільно	
60-63		
33-59	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота						Інд. завд.	Сума
Модуль І			Модуль II				
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2			30	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6		
5	5	5	5	5	5		
Модульний контроль (тестування) - 20 балів			Модульний контроль (тестування) - 20 балів				
35			35				

14. Методичне забезпечення

Опорні конспекти лекцій; нормативні документи; тестові завдання; навчальні книги; інтерактивний комплекс навчально-методичного забезпечення дисципліни (ІКНМЗД).

15. Рекомендована література

Основна нормативно-правова база:

1. Закон України «Про освіту» URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
2. Наказ Міністерства освіти і науки України від 22. 05. 2018 року № 509 «Про затвердження Положення про психологічну службу у системі освіти України» URL:<https://drive.google.com/file/d/1kX--tmR5YnW0QmzB1WatXduf0ufMM2hB/view>
3. Постанова КМУ від 21. 02. 2018 року № 88 «Деякі питання використання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами у 2018 році» URL: <http://osvita-mk.org.ua/2017-2018/5a8ddf65eea01933293971.doc>
4. Постанова КМУ від 15. 11. 2017 року № 863 «Про внесення змін до Порядку та умов надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами» URL:<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/863-2017-%D0%BF>
5. Постанова КМУ від 09. 08. 2017 року № 588 «Про внесення змін до Порядку організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах» URL:<http://osvita-mk.org.ua/2017-2018/P0588.doc>
6. Лист Міністерства освіти і науки України від 05. 09. 2018 року № 1/9-529 «Про документацію працівників психологічної служби у системі освіти України»
7. Лист Міністерства освіти і науки України від 07. 08. 2018 року № 1/9-487 «Про пріоритетні напрями роботи психологічної служби у системі освіти на 2018-2019 н. р.» URL:<http://vippo.org.ua/files/socipcuhrob/lustmon19-487-1535359329.pdf>
8. Лист Міністерства освіти і науки України від 05. 02. 2018 року № 2.5-281 «Щодо тривалості уроків в інклюзивних класах та функціональних обов'язків асистента вчителя» URL:<http://osvita-mk.org.ua/2017-2018/2.5-281.pdf>
9. Лист Міністерства освіти і науки України від 29. 11. 2017 року № 1/9-639 «Щодо Порядку та умов надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами» URL:http://osvita-mk.org.ua/Inkluziya/rozjasnennja_subvencija_inkluzija.docx
10. Лист Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 02. 01. 2013 року № 1/9-1 «Про визначення завдань працівників психологічної служби системи освіти в умовах інклюзивного навчання» URL:https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/33692/
11. Лист Міністерства освіти і науки України від 25. 09. 2012 року № 1/9-675 «Щодо посадових обов'язків асистента вчителя» URL: [http://old.mon.gov.ua/img/zstored/files/1_9-675\(2\).doc](http://old.mon.gov.ua/img/zstored/files/1_9-675(2).doc)
12. Лист Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 26. 07. 2012 року № 1/9-529 «Про організацію психологічного і соціального супроводу в умовах інклюзивного навчання» URL:https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/30376/

Основна

1. Вознюк О.М. Особливості професійної діяльності спеціалістів психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами в інклюзивному освітньому просторі: методичні рекомендації . Житомир: КЗ «ЖОШПО» ЖОР, 2019.68 с.
2. Психологічний супровід інклюзивної освіти : [метод. рек] / автор. кол. Бісікало Л. Г., Задорожня О. Г., Жук Т. В., Ілляшенко Т. Д., Каменчук Т. Д., Копчинська А. С., Макарян

Д. С., Обухівська А. Г., Паламарчук Н. М., Паланюк Т. М., Токаленко З. В., Якимчук Г. В. за заг. ред. А. Г. Обухівська. Київ : УНМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2017. 92 с.

Допоміжна

1. Асистент учителя в інклюзивному класі: навчально-методичний посібник / Н. М. Дятленко, Н. З. Софій., О. В. Мартинчук, Ю. М. Найда, під заг. ред. М. Ф. Войцехівського. К.: ТОВ Видавничий дім «Плеяди», 2015. 172 с.65
2. Вознюк О. В., Вознюк О. М. Основні аспекти професійно-психологічної готовності педагога до праці в інклюзивному середовищі закладів загальної освіти. *Актуальні проблеми педагогіки початкової школи в контексті освітньої реформи*: зб. наукових праць учасників міжнародної науково-практичної конференції (м. Коломия, 30 листопада 2018 р.) / за заг. ред. Поясик О. І., Петрів О. П., Лаппо В. В. Івано-Франківськ: НАІР, 2018. С. 101–108.
3. Вознюк О. М. Значення психологічного супроводу в інклюзивній освіті. *Розвиток професійної компетентності педагогів у системі післядипломної педагогічної освіти регіону*: збірник матеріалів конференції / За ред. О. В. Пастовенського. Житомир, 2017. С.61–66.
4. Вознюк О. М. Психолого-педагогічні умови формування толерантності до учнів з особливими освітніми потребами у педагогів та учнів в інклюзивному освітньому соціумі. *Сучасна освіта – доступність, якість, визнання*: збірник наукових праць міжнародної науково-методичної конференції, 14–15 листопада 2018 року, м. Краматорськ / під заг. ред. д-ра техн. наук., проф. С. В. Ковалевського. Краматорськ: ДДМА. 2018. С. 49–53.
5. Данілавичюте Е. А., Литовченко С. В. Стратегії викладання в інклюзивному навчальному закладі: навчально-методичний посібник / Під ред. А. А. Колупаєвої. К.: Видавнича група «А.С.К.», 2012. 360 с.
6. Діти з особливими освітніми потребами та організація їх навчання: науково-методичний посібник / А. А. Колупаєва, Л. О. Савчук. К.: Наук. світ, 2010. 196 с. (Серія «Інклюзивна освіта»).
7. Елен Р. Даніелс Залучення дітей з особливими потребами загальноосвітніх класів. Львів: Товариство «Надія», 2000. 256 с.
8. Ервін Е., Кугельмас Д. Підготовка вчителів і вихователів до роботи в інклюзивних класах та групах. К.: Всеукраїнський фонд «Крок за кроком», 2000. 150 с.
9. Індекс інклюзії: загальноосвітній навчальний заклад: Навчально методичний посібник / Кол. упорядників: Патрикеева О. О., Софій Н. З., Луценко І. В., Василяшко І. П. Під заг. ред. Шинкаренко В. І. К.: ТОВ Видавничий дім «Плеяди», 2013. 96 с.
10. Інклюзія в освіті: повсякденні практики та процедура оцінювання: монографія / О. М. Дікова-Фаворська, С. Г. Здрагат. К.: Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2016.416 с.
11. Карпенкова И. В., Кузьмина Е. В. Организация тьюторского сопровождения детей с ОВЗ в условиях реализации инклюзивной практики в образовательных учреждениях: учебное пособие. М.: МГППИ, 2011. 52 с.
12. Карпенкова И. В. Тьютор в инклюзивной школе: сопровождение ребёнка с особенностями развития. Из опыта работы. 2-ое издание, переработанное и дополненное. М.: АНО «Наш Солнечный Мир», 2017. 116 с.
13. Колупаєва А. А. Педагогічні основи інтегрування школярів з особливостями психофізичного розвитку в загальноосвітні навчальні заклади: Монографія.К. Педагогічна думка, 2007. 458 с.
14. Колупаєва А. А. Діти з особливими потребами та організація їх навчання. К: «АТОПОЛ», 2011. 273 с.
15. Нова українська школа: poradnik для вчителя / Під заг. ред. Бібік Н. М. К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. 206 с.

16. Психологічний супровід інклюзивної освіти: методичні рекомендації / автор. кол. за заг. ред. А. Г. Обухівська. К.: УНМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2017. 92с.
17. Сак Т. В. Індивідуальне оцінювання навчальних досягнень учнів з особливими освітніми потребами в інклюзивному класі: навчальний курс та науково-методичний посібник. К.: СПД ФО Парашин І. С., 2011. 101с.
18. Скрипник Т. В. Технології психолого-педагогічного супроводу дітей з аутизмом в освітньому просторі: навчально-наочний посібник. К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2015. 56 с.
19. Спільне викладання в інклюзивному класі: метод. матеріали. / Укладач Софій Н. З. К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2015. 70 с.
20. Специальная педагогика: Учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений /Под ред. Н. М. Назаровой. 4-е изд., стер. М.: Издательский центр «Академия», 2005. 400 с.
21. Технології психолого-педагогічного супроводу дітей з аутизмом в освітньому просторі: навчально-наочний посібник. / Укладач Скрипник Т. К.:ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2015. 56 с.
22. Четверікова Н. В. Актуальність проблеми збереження емоційної стійкості педагогів в умовах інклюзивної освіти: сучасний вимір // Науковий вісник Херсонського державного університету. Психологічні науки. 2017. том 1. вип. 3. С. 107–113.
23. Четверікова Н. В. Роль шкільного психолога як члена Команди супроводу інклюзивного процесу в закладі загальної середньої освіти. *Internationalacademyjournal. WEB of SCHOLAR*. 7(25), July 2018. Vol. 3. p. 40–50.

16. Інформаційні ресурси

1. Онлайн-курс «Робота вчителя початкових класів із дітьми з особливими освітніми потребами» [URL:https://courses.ed-era.com/courses/course-v1:EdEra-SmartOsvita+Inc+1/about](https://courses.ed-era.com/courses/course-v1:EdEra-SmartOsvita+Inc+1/about)
2. Онлайн-курс для вчителів початкової школи (модуль 6) [URL:https://courses.ed-era.com/courses/course-v1:MON-EDERA-OSVITORIA+ST101+st101/about](https://courses.ed-era.com/courses/course-v1:MON-EDERA-OSVITORIA+ST101+st101/about)
3. Онлайн-курс «Участь батьків у організації інклюзивного навчання» [URL:https://courses.ed-era.com/courses/course-v1:EdEra-SmartOsvita+Par+1/about](https://courses.ed-era.com/courses/course-v1:EdEra-SmartOsvita+Par+1/about)
4. Н. Компанець «Відповідальність батьків щодо навчання дитини з особливими освітніми потребами» [URL:http://onp.ucoz.ua/news/vidpovidalnist_batkiv_shhodo_navchannja_ditini_z_osoblivimi_osvitnimi_potrebami/2018-03-01-586](http://onp.ucoz.ua/news/vidpovidalnist_batkiv_shhodo_navchannja_ditini_z_osoblivimi_osvitnimi_potrebami/2018-03-01-586)
5. <http://education-inclusive.com>
6. <http://ussf.kiev.ua>
7. <http://nmcio.ippo.kubg.edu.ua>

Робоча програма **“Соціально-психологічний супровід дітей з особливими освітніми потребами”** перезатверджена без змін та доповнень (зі змінами та доповненнями) на 20__-20__ навчальний рік на засіданні кафедри педагогіки і психології (дошкільної та корекційної) імені проф. Поніманської Т.І.

Розділ робочої програми навчальної дисциплін	Зміни і доповнення

Протокол від “___” _____ 20__ року № ___
 Завідувач кафедри _____ (_____)

Робочу програму схвалено навчально-методичною комісією факультету
 Протокол від “___” _____ 20__ року № ___
 Голова навчально-методичної комісії _____ (_____)

Робоча програма **“Соціально-психологічний супровід дітей з особливими освітніми потребами”** перезатверджена без змін та доповнень (зі змінами та доповненнями) на 20__-20__ навчальний рік на засіданні кафедри педагогіки і психології (дошкільної та корекційної) імені проф. Поніманської Т.І.

Розділ робочої програми навчальної дисциплін	Зміни і доповнення

Протокол від “___” _____ 20__ року № ___
 Завідувач кафедри _____ (_____)

Робочу програму схвалено навчально-методичною комісією факультету
 Протокол від “___” _____ 20__ року № ___
 Голова навчально-методичної комісії _____ (_____)

Робоча програма **“Соціально-психологічний супровід дітей з особливими освітніми потребами”** перезатверджена без змін та доповнень (зі змінами та доповненнями) на 20__-20__ навчальний рік на засіданні кафедри педагогіки і психології (дошкільної та корекційної) імені проф. Поніманської Т.І.

Розділ робочої програми навчальної дисциплін	Зміни і доповнення

Протокол від “___” _____ 20__ року № ___
 Завідувач кафедри _____ (_____)

Робочу програму схвалено навчально-методичною комісією факультету
 Протокол від “___” _____ 20__ року № ___
 Голова навчально-методичної комісії _____ (_____)

Робоча програма **“Соціально-психологічний супровід дітей з особливими освітніми потребами”** перезатверджена без змін та доповнень (зі змінами та доповненнями) на 20__-20__ навчальний рік на засіданні кафедри педагогіки і психології (дошкільної та корекційної) імені проф. Поніманської Т.І.

Розділ робочої програми навчальної дисциплін	Зміни і доповнення

Протокол від “___” _____ 20__ року № ___
 Завідувач кафедри _____ (_____)

Робочу програму схвалено навчально-методичною комісією факультету
 Протокол від “___” _____ 20__ року № ___
 Голова навчально-методичної комісії _____ (_____)

Рівненський державний гуманітарний університет
Педагогічний факультет
Кафедра педагогіки і психології (дошкільної та корекційної) імені проф. Поніманської Т.І.
СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назва дисципліни	Соціально-психологічний супровід дітей з особливими освітніми потребами
Загальна кількість кредитів та кількість годин для вивчення дисципліни	4 кредити / _120_ годин
Вид підсумкового контролю	залік
Викладач	Борисова Оксана Олександрівна
Профайл викладача на сайті кафедри, в соцмережі	https://doshkilnardgu.webnode.com.ua/vikladatskij-sklad/borisova-o-o/
E-mail викладача:	Oksarsentevaa@gmail.com
Посилання на освітній контент дисципліни в CMS Moodle (за наявності) або на іншому ресурсі	
Консультації	Очні консультації – щовівторка, з 12.45 до 14.05 (2 академічні години) Он-лайн консультації –щочетверга з 15.00-17.00.

Анотація дисципліни

У практиці повсякденного буття загальноосвітнього закладу, у зв'язку з активним впровадженням інклюзивного навчання, у професійній діяльності педагогічних працівників з'явилося багато нових функцій у напрямку забезпечення сприятливих умов для здобуття освіти дітьми з особливими освітніми потребами. Вимагають означення, усвідомлення і осмислення ті форми та напрямки роботи, які сприяють насамперед комфортному включенню дітей з порушеннями психофізичного розвитку в освітній простір, допомагають створити ситуацію взаємодії. Особлива роль в цьому процесі належить команді психолого-педагогічного супроводу освітнього закладу, їх професійним знанням, умінням формувати необхідні педагогічні компетентності.

Використання методичних рекомендацій сприятиме підвищенню професійної компетентності, в першу чергу, фахівцям команди психологічного супроводу (педагогам, психологам, вчителям-логопедам, вчителям-дефектологам, асистентам вчителів та соціальним педагогам), педагогам і керівникам освітніх установ, що реалізують інклюзивну практику.

Програма навчальної дисципліни «Соціально-психологічний супровід дітей з особливими освітніми потребами» складена відповідно до освітньої програми підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти, галузі знань 01 «Освіта/педагогіка», спеціальності – 016 Спеціальна освіта.

Опанування знаннями з курсу реалізується за допомогою основних організаційних форм навчання: лекцій, практичних (семінарських) занять, консультацій, самостійної роботи тощо. Остання займає провідне місце в системі освітнього процесу та передбачає аналіз конкретних ситуацій, написання психокорекційних програм для батьків тощо.

Опис навчальної дисципліни

ВК 11 Соціально-психологічний супровід дітей з особливими освітніми потребами
кафедра педагогіки і психології (дошкільної та корекційної) імені проф. Поніманської Т. І.

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів 3	Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка	Варіативна	
Модулів – 1	Спеціальність: <u>016 Спеціальна освіта</u>	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		1-й	1-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання: <i>розробити «Семінар методи роботи вчителя-логопеда»</i>		Семестр	
Загальна кількість годин – 90		2-й	1-2-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 год. самостійної роботи студента – 5 год.	Освітній ступінь: магістр	Лекції	
		18 год.	4 год.
		Практичні, семінарські	
		12 год.	4 год.
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		60 год.	82 год.
Індивідуальні завдання:			
Вид контролю: залік			

Передумови

Сучасною тенденцією є інклюзивна освіта дітей з обмеженими можливостями здоров'я. Під інклюзії розуміється включення будь-якої дитини незалежно від типу та ступеня вираженості порушення в навчанні з однолітками, що мають нормальний рівень розвитку. Для реалізації подібного процесу необхідні особливі умови для дітей з обмеженими можливостями здоров'я різних категорій, спеціальна підготовленість педагогічних працівників закладів освіти.

Мета і завдання дисципліни

1. Метою викладання дисципліни є: розробки та конкретизації цілісного освітнього маршруту та умов для дітей, які мають освітні потреби; ознайомити студентів з структурою діагностичної роботи психолога в його розвитковій та корекційній діяльності.

2. Основними завданнями вивчення дисципліни є: конкретизація потенційних можливостей та особливостей психічного стану дитини щодо отримання адекватної освіти, що реалізується на основі адаптованої освітньої програми; розробка та уточнення умов навчання (спільно з іншими спеціалістами інклюзивно-ресурсного центру формування освітнього маршруту дитини з особливими освітніми потребами в структурі

діяльності освітнього закладу), адекватних індивідуальним особливостям, що виявили в процесі діагностики; психологічне консультування батьків; розробка і реалізація профілактичної та корекційно-розвиткової роботи стосовно дитини з особливими освітніми потребами в структурі адаптивної освітньої програми;

3. Компетентності, формуванню яких сприяє дисципліна:

загальні компетентності:

ЗК07. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо; усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми.

ЗК09. Здатність до міжособистісної взаємодії.

ЗК10. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

фахові компетентності:

ФК01. Здатність використовувати професійно-профільні знання і практичні навички з природничо-наукових та професійних дисциплін у процесі професійної діяльності в дошкільних, навчально-реабілітаційних центрах, спеціальних закладах освіти та закладі вищої освіти.

ФК03. Здатність використовувати поглиблені спеціальні знання та уміння при вирішенні науково-практичних завдань у галузі спеціальної освіти, а також продукувати нові для вирішення проблемних професійних завдань.

ФК04. Здатність до психолого-педагогічного керівництва особистісним розвитком дітей з особливими освітніми потребами.

ФК05. Здатність самостійно здобувати нові професійні знання, формувати фахові вміння, постійно самовдосконалюватися в професії, виконувати науково-дослідну роботу в галузі спеціальної освіти; аналізувати соціально-значущі проблеми і використовувати результати в професійній діяльності спеціального педагога.

ФК09. Здатність до системного психолого-педагогічного супроводу сім'ї, яка виховує дитину з особливими освітніми потребами та соціально-психологічного супроводу осіб з особливими освітніми потребами.

Програмні результати навчання:

ПРН-4. Аналізувати сучасні проблеми спеціальної та інклюзивної освіти, інноваційні технології спеціальної освіти.

ПРН-9. Володіти уміннями планування та організації освітньо-корекційної, реабілітаційної роботи з урахуванням вікових і індивідуальних можливостей дітей з особливими потребами та складати прогнози щодо її ефективності.

ПРН-10. Здійснювати психолого-педагогічне керівництво індивідуальним розвитком дітей з особливими освітніми потребами.

ПРН-12. Знати способи попередження і подолання порушень психічного та/або фізичного розвитку та особливості навчання і виховання осіб з особливими освітніми потребами.

ПРН-15. Організовувати психолого-педагогічний супровід дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзії у ролі вчителя-дефектолога, асистента вихователя закладу дошкільної освіти, асистента вчителя закладу загальної середньої освіти тощо.

ПРН-16. Реалізовувати принципи педагогіки толерантності у професійній діяльності спеціального педагога.

ПРН-22. Володіти здатністю до створення толерантного освітнього простору та міжкультурної взаємодії.

Дидактична карта дисципліни

Тема заняття, кількість годин	Форма діяльності	Методи навчання і оцінювання	Оцінювання аудиторної роботи	Завдання самостійної і домашньої роботи, години	Література, інформаційні ресурси	Оцінювання самостійної домашньої роботи	Термін виконання самостійної роботи
Змістовий модуль 1. Зміст соціально-психологічної роботи з дітьми, які мають особливі освітні потреби							
Тема 1. Особливості професійної діяльності психолога в інклюзивному освітньому просторі – 2 год. Основні напрямки психологічного консультування– 1 год.	Лекція	МН1, МН3	2. бал	1.Розробіть вимоги до діагностичної методики. – 1 год. (МО7)	2, 9, 20, 32, 33	2,5 балів	До проведення наступного практичного заняття
	Семинар	МН1, МН2, МН4, МН6, МО2, МО9	2,5 балів				
Тема 2. Технологія проведення оцінки психічного розвитку дитини – 2 год. Психокорекційна робота психолога – 1 год.	Лекція	МН1, МН3,	1 бал	1. Напишіть рекомендації для батьків психологічного клубу. – 1 год. (МО7).	2, 9, 20, 32, 33	2,5 балів	До проведення наступного практичного заняття
	Семинар	МН1, МН2, МН4, МН6, МО2, МО9	2,5 балів				
Тема 3. Особливості професійної діяльності соціального педагога в інклюзивному освітньому просторі – 2 год. Напрямки роботи соціального педагога– 2 год.	Лекція	МН1, МН3	3. бал	1.Розробити плани індивідуальної роботи з сім'єю в очному режимі. Індивідуальна робота з сім'єю в дистанційному режимі. Робота з батьками в очному режимі. Робота з батьками в дистанційному режимі. – 6 год. (МН7)	2, 11, 22, 23, 24, 37	5 балів	До проведення наступного практичного заняття
	Практикум	МН2, МН4, МН6, МО2, МО4, МО6, МО7	5 балів				
Тема 4. Особливості професійної діяльності вчителя-дефектолога в інклюзивному освітньому просторі– 2 год.	Лекція	МН1, МН3, МН1, МН2,	1 бал	Написати реферативне повідомлення одну із тем: 1.Корекційно-розвивальне середовищем в освітньому закладі . 2.Діяльність вчителя-дефектолога в освітньому закладі.	1, 2, 14, 21	2,5 балів	До проведення наступного практичного заняття

Програми корекційної роботи з дітьми, які мають освітні потреби –1 год.	Семинар	МН6, МО2, МО4, МО6, МО7	2,5 балів	3. Діагностичний напрямок в роботі вчителя-дефектолога. – 2год.			
Тема 5. Особливості професійної діяльності вчителя-логопеда в інклюзивному освітньому просторі 5. 2 год. Основні напрями роботи вчителя-логопеда –1 год.	Лекція Семинар	МН1, МН3, МН1, МН2, МН6, МО2, МО4, МО6, МО7	1 бал 2,5 балів	Розробка пропозицій щодо підвищення ефективності діагностичної, корекційної роботи вчителя-логопеда – 2год.	1, 2, 14, 21	2,5 балів	До проведення наступного практичного заняття
Змістовий модульний контроль	Оцінювання програмних результатів навчання	МО4	20 балів	–	–	–	Не більше 3 днів після проведення модульного контролю
Тема 6. Роль асистента вчителя в психолого-педагогічному супроводі дитини з особливими освітніми потребами в інклюзивному освітньому просторі – 2 год. Характеристика професійних якостей асистента-вчителя – 1 год.	Лекція Практикум	МН1, МН3, МН5 МН2, МН3, МН6, МН7 МО6, МО7	1 бал 2,5 балів	1.Розробити план роботи асистента вчителя в адаптаційний період з дитиною, яка має освітні потреби. – 4год.	2, 23, 24, 37	2,5 балів	До проведення наступного практичного заняття
Змістовий модуль 2. Активні форми роботи практичного психолога з учасниками процесу інклюзивного навчання							
Тема 7. Тренінг для педагогічних працівників «Всі діти мають рівні права» – 2 год. Ефективність тренінгів для	Лекція Практикум	МН1, МН3, МН5 МН2, МН3, МН6, МН7	1 бал 2,5 балів	Написати реферативне повідомлення одну із тем: 1. «Всі діти мають рівні права». 2. «Я- особлива дитина. Моя потреба в соціумі» – 2год.	1, 2, 6, 16, 18, 26	2,5 балів	До проведення наступного практичного заняття

роботи – 1 год.		МО6, МО7					
Тема 8: Тренінг для батьків дітей з особливими освітніми потребами «Психологічне здоров'я батьків є необхідною умовою здоров'я дітей»– 2 год. Ефективність тренінгів для батьків з особливими освітніми потребами – 2 год	Лекція Практикум	МН1, МН3, МН5 МН2, МН3, МН6, МН7 МО6, МО7	1 бал 6. балів	1.Розробити брошуру для батьків «Психологічне здоров'я батьків є необхідною умовою здоров'я дітей – 4год. 2. Написати реферативне повідомлення одну із тем: –Чому ефективно використовувати тренінги для батьків? –Як допомогти батькам налаштувати своє психологічне здоров'я. – 2год.	2, 9, 21, 27	5 балів	До наступного практичного заняття
Тема 9: Крок дитини до входження в соціум (Тренінгове заняття для дітей від 5 до 15 років з порушеннями розумового розвитку) Психокорекційні техніки індивідуальної та групової психокорекції	Лекція Практикум	МН1, МН3, МН5 МН2, МН3, МН6, МН7 МО6, МО7	бал 5 балів	1.Апробація практичних вправ «Нитка», «Які умови потрібні для щасливої дитини». 2. Підібрати і провести вправи для кожного з етапів психокорекційного заняття для батьків дітей з особливими освітніми потребами. – 4год.	2, 28, 32, 33, 35	5 балів	
Змістовий модульний контроль	Оцінювання програмних результатів навчання	МО2, МО4	20 балів	–	–	–	Не більше 3 днів після проведення модульного контролю
Підсумковий контроль	тестування	МО7, МО9, МО10	30 балів	Виконання ІНДЗ: 1 Провести діагностичне обстеження дитини з особливими освітніми потребами та її батьків з метою виявлення особливостей батьківсько-дитячої взаємодії. 2. Скласти програму психолого-педагогічного супроводу батьків, враховуючи результати діагностичного обстеження.	Захист ІНДЗ	30 балів	Згідно розкладу

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

МН1 – словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда тощо);

МН2 – практичний метод (лабораторні та практичні заняття);

МН3 – наочний метод (метод ілюстрацій і метод демонстрацій);

МН4 – робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування, рецензування, складання реферату);

МН5 – відеометод у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо);

МН6 – самостійна робота (розв'язання завдань);

МН7 – індивідуальна науково-дослідна робота.

МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

МО1 – екзамени;

МО2 – усне або письмове опитування;

МО3 – колоквиум;

МО4 – тестування;

МО5 – командні проекти;

МО6 – реферати, есе;

МО7 – презентації результатів виконаних завдань та досліджень;

МО8 – презентації та виступи на наукових заходах;

МО9 – захист лабораторних і практичних робіт;

МО10 – залік.

Технічне й програмне забезпечення /обладнання

Ноутбук, персональний комп'ютер, мобільний пристрій (телефон, планшет) з підключенням до Інтернет, проєктор для комунікації та опитувань, виконання домашніх завдань, виконання завдань самостійної роботи, проходження тестування (поточний, модульний, підсумковий контроль); програмне забезпечення для роботи з освітнім контентом дисципліни та виконання передбачених видів освітньої діяльності.

Політика дисципліни

Організація вивчення дисципліни відбувається відповідно до Положення про організацію освітнього процесу у РДГУ, Положення про академічну доброчесність, Положення про оцінювання знань і умінь здобувачів вищої освіти, Положення про внутрішнє забезпечення якості освіти.

Політика щодо дедлайнів та перескладання: роботи, що здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності балів). Перескладання модулів відбувається за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

На заняттях **забороняється** використання мобільних пристроїв, виключенням є користування ними лише під час підготовки практичних завдань під час заняття.

Політика щодо відвідування: відвідування усіх видів занять є обов'язковим компонентом оцінювання. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Політика доброчесності

Прослуховуючи цей курс, Ви погодились виконувати положення принципів академічної доброчесності:

- складати всі проміжні та підсумкові завдання самостійно без допомоги сторонніх осіб;
- надавати для оцінювання лише результати власної роботи;
- не вдаватися до кроків, що можуть нечесно покращити ваші результати чи погіршити/покращити результати інших магістрантів;
- не списувати під час виконання тестових завдань та написання контрольних робіт (в т.ч. із використанням мобільних девайсів).

У разі виявлення плагіату в будь-яких видах робіт, Ви отримаєте незадовільну оцінку і повинні будете повторно виконати завдання, які передбачені у силабусі.

Система оцінювання та вимоги

Види контролю: поточний, модульний, підсумковий.

Методи контролю: спостереження за навчальною діяльністю здобувачів вищої освіти, усне опитування, тестовий контроль.

Форма контролю: залік.

Відвідування лекційних занять оцінюється в 1 бал. Якщо здобувач відвідав усі лекційні заняття, він додатково отримує 1 бал заохочення (**Загальна сума балів – 10**).

Участь у практичних семінарських заняттях, виконання завдань до практичного заняття – **5 балів (Загальна сума балів – 6*5=30)**.

Виконання завдань самостійної роботи — 5 балів за кожен тему (**Загальна сума балів – 10*5=50**).

Змістовий модульний контроль 20 балів (**Загальна сума балів – 2*20=40**).

ІНДЗ – 30 балів

Додаткові бали (не більше 5 балів): студент може отримати за виявлену творчість і особливу активність у різних видах діяльності.

Критерії оцінювання результатів навчання

Суми балів за 100-бальною шкалою	Оцінка в ЄКТС	Значення оцінки ЄКТС	Критерії оцінювання	Рівень компетентності	Оцінка за національною шкалою	
					екзамен	залік
90-100	A	відмінно	здобувач вищої освіти виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить і опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні здібності	Високий (творчий)	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	здобувач вищої освіти вільно володіє теоретичним матеріалом, застосовує його на практиці, вільно розв'язує справи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна	Достатній (конструктивно-варіативний)	добре	
74-81	C	добре	здобувач вищої освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати			

			інформацію під керівництвом викладача, загалом самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, з-поміж яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок			
64-73	D	задовільно	здобувач вищої освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, за допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, з-поміж яких є значна кількість суттєвих	Середній (репродуктивний)	задовільно	зараховано
60-63	E	задовільно	здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні			
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання семестрового контролю	здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу	Низький (рецептивно-продуктивний)	незадовільно	не зараховано
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів			

Підсумкова (загальна) оцінка з навчальної дисципліни є сумою рейтингових оцінок (балів), одержаних за окремі оцінювані форми навчальної діяльності: поточне та підсумкове оцінювання рівня засвоєння теоретичного матеріалу під час аудиторних занять та самостійної роботи (модульний контроль); оцінка (бали) за практичну діяльність; оцінка за ІНДЗ. Залік виставляється за результатами поточного модульного контролю, проводиться по завершенню вивчення навчальної дисципліни.

Розподіл балів, що отримують здобувачі

Поточне тестування та самостійна робота						Інд. завд.	Сума
Модуль I							
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2				
T1	T2	T3	T4	T5	T6		
5	5	5	5	5	5	30	100
Модульний контроль (тестування) - 20 балів			Модульний контроль (тестування) - 20 балів				
35			35				

Питання до підготовки до підсумкового контролю (заліку)

1. Мета психо-медико-педагогічного супроводу дітей з ООП.
2. Завдання психолога в роботі з дітьми ООП.
3. Аспекти психологічної діагностики.
4. Етапи діагностичного обстеження дітей з ООП.
5. Критерії тривалості психологічного обстеження.
6. Діагностичні завдання психолога.
7. Вимоги до діагностичної методики в роботі з дітьми з ООП.
8. Етапи оцінки психічного здоров'я дитини.
9. Методики у визначенні психологічних особливостей дитини з ООП.
10. Оцінка особливостей психічного розвитку дитини з ООП.
11. Принципи психолого-педагогічного супроводу у роботі з дітьми.
12. Компоненти системи підтримки педагогів.
13. Заходи спрямовані на психологічну підтримку педагога.
14. Діагностичний етап психолого-педагогічного супроводу.
15. Інформаційний етап психолого-педагогічного супроводу.
16. Просвітницький етап психолого-педагогічного супроводу.
17. Соціальний педагог – це...
18. Етапи роботи соціального педагога.
19. Напрямки діяльності соціального педагога з сім'єю.
20. Форми взаємодії соціального педагога з сім'єю.
21. Індивідуальна робота з сім'єю в очному режимі.
22. Індивідуальна робота з сім'єю в дистанційному режимі
23. Робота з батьками в очному режимі.
24. Робота з батьками в дистанційному режимі.
25. Модернізація системи освіти.
26. Вчитель-дефектолог – це...
27. Основна діяльність вчителя-дефектолога
28. Мета діяльності вчителя-дефектолога.
29. Корекційно розвивальна робота вчителя-дефектолога.
30. Напрями діяльності вчителя-дефектолога.
31. Вчитель-логопед – це...
32. Мета діяльності вчителя-логопеда.
33. Діагностичний напрямок роботи вчителя-логопеда.

34. Корекційно-розвитковий напрямок роботи вчителя логопеда.
35. Організаційно-методичний напрям роботи вчителя-логопеда.
36. Консультативно-просвітницький напрям роботи вчителя-логопеда.
37. Профілактична робота вчителя-логопеда.
38. Асистент вчителя – це...
39. Посадові обов'язки асистента вчителя.
40. Навички, які повинен мати асистент вчителя.

Рекомендована література та інформаційні ресурси

Основна нормативно-правова база:

1. Закон України «Про освіту» URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
2. Наказ Міністерства освіти і науки України від 22. 05. 2018 року № 509 «Про затвердження Положення про психологічну службу у системі освіти України» URL:<https://drive.google.com/file/d/1kX--tmR5YnW0QmzB1WatXduf0ufMM2hB/view>
3. Постанова КМУ від 21. 02. 2018 року № 88 «Деякі питання використання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами у 2018 році» URL: <http://osvita-mk.org.ua/2017-2018/5a8ddf65eea01933293971.doc>
4. Постанова КМУ від 15. 11. 2017 року № 863 «Про внесення змін до Порядку та умов надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами» URL:<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/863-2017-%D0%BF>
5. Постанова КМУ від 09. 08. 2017 року № 588 «Про внесення змін до Порядку організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах» URL:<http://osvita-mk.org.ua/2017-2018/P0588.doc>
6. Лист Міністерства освіти і науки України від 05. 09. 2018 року № 1/9-529 «Про документацію працівників психологічної служби у системі освіти України»
7. Лист Міністерства освіти і науки України від 07. 08. 2018 року № 1/9-487 «Про пріоритетні напрями роботи психологічної служби у системі освіти на 2018-2019 н. р.» URL:<http://vippp.org.ua/files/socipcuhrob/lustmon19-487-1535359329.pdf>
8. Лист Міністерства освіти і науки України від 05. 02. 2018 року № 2.5-281 «Щодо тривалості уроків в інклюзивних класах та функціональних обов'язків асистента вчителя» URL:<http://osvita-mk.org.ua/2017-2018/2.5-281.pdf>
9. Лист Міністерства освіти і науки України від 29. 11. 2017 року № 1/9-639 «Щодо Порядку та умов надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами» URL:http://osvita-mk.org.ua/Inkluziya/rozjasnennja_subvencija_inkluzija.docx
10. Лист Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 02. 01. 2013 року № 1/9-1 «Про визначення завдань працівників психологічної служби системи освіти в умовах інклюзивного навчання» URL:https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/33692/
11. Лист Міністерства освіти і науки України від 25. 09. 2012 року № 1/9-675 «Щодо посадових обов'язків асистента вчителя» URL: [http://old.mon.gov.ua/img/zstored/files/1_9-675\(2\).doc](http://old.mon.gov.ua/img/zstored/files/1_9-675(2).doc)
12. Лист Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 26. 07. 2012 року № 1/9-529 «Про організацію психологічного і соціального супроводу в умовах інклюзивного навчання» URL:https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/30376/

Основна

14. Вознюк О.М. Особливості професійної діяльності спеціалістів психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами в інклюзивному освітньому просторі: методичні рекомендації . Житомир: КЗ «ЖОППО» ЖОР, 2019.68 с.
15. Психологічний супровід інклюзивної освіти : [метод. рек] / автор. кол. Бісікало Л. Г., Задорожня О. Г., Жук Т. В., Ілляшенко Т. Д., Каменщук Т. Д., Копчинська А. С., Макарян Д. С., Обухівська А. Г., Паламарчук Н. М., Паланюк Т. М., Токаленко З. В., Якимчук Г. В. за заг. ред. А. Г. Обухівська. – Київ : УНМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2017. – 92 с.

Допоміжна

16. Асистент учителя в інклюзивному класі: навчально-методичний посібник / Н. М. Дятленко, Н. З. Софій., О. В. Мартинчук, Ю. М. Найда, під заг. ред. М. Ф. Войцехівського. К.: ТОВ Видавничий дім «Плеяди», 2015. 172 с.65
17. Вознюк О. В., Вознюк О. М. Основні аспекти професійно-психологічної готовності педагога до праці в інклюзивному середовищі закладів загальної освіти // Актуальні проблеми педагогіки початкової школи в контексті освітньої реформи: зб. наукових праць учасників міжнародної науково-практичної конференції (м. Коломия, 30 листопада 2018 р.) / за заг. ред. Поясик О. І., Петрів О. П., Лаппо В. В. Івано-Франківськ: НАІР, 2018. С. 101–108.
18. Вознюк О. М. Значення психологічного супроводу в інклюзивній освіті // Розвиток професійної компетентності педагогів у системі післядипломної педагогічної освіти регіону: збірник матеріалів конференції / За ред. О. В. Пастовенського. Житомир, 2017. С. 61–66.
19. Вознюк О. М. Психолого-педагогічні умови формування толерантності до учнів з особливими освітніми потребами у педагогів та учнів в інклюзивному освітньому соціумі // Сучасна освіта – доступність, якість, визнання: збірник наукових праць міжнародної науково-методичної конференції, 14–15 листопада 2018 року, м. Краматорськ / під заг. ред. д-ра техн. наук., проф. С. В. Ковалевського. Краматорськ: ДДМА. 2018. С. 49–53.
20. Данілавічюте Е. А., Литовченко С. В. Стратегії викладання в інклюзивному навчальному закладі: навчально-методичний посібник / Під ред. А. А. Колупасвої. К.: Видавнича група «А.С.К.», 2012. 360 с.
21. Діти з особливими освітніми потребами та організація їх навчання: науково-методичний посібник / А. А. Колупасова, Л. О. Савчук. К.: Наук. світ, 2010. 196 с. (Серія «Інклюзивна освіта»).
22. Елен Р. Даніелс Залучення дітей з особливими потребами загальноосвітніх класів. Львів: Товариство «Надія», 2000. 256 с.
23. Ервін Е., Кугельмас Д. Підготовка вчителів і вихователів до роботи в інклюзивних класах та групах. К.: Всеукраїнський фонд «Крок за кроком», 2000. 150 с.
24. Індекс інклюзії: загальноосвітній навчальний заклад: Навчально методичний посібник / Кол. упорядників: Патрикєєва О. О., Софій Н. З., Луценко І. В., Василяшко І. П. Під заг. ред. Шинкаренко В. І. К.: ТОВ Видавничий дім «Плеяди», 2013. 96 с.
25. Інклюзія в освіті: повсякденні практики та процедура оцінювання: монографія / О. М. Дікова-Фаворська, С. Г. Здрагат. К.: Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2016.416 с.
26. Карпенкова И. В., Кузьмина Е. В. Организация тьюторского сопровождения детей с ОВЗ в условиях реализации инклюзивной практики в образовательных учреждениях: учебное пособие. М.: МГППИ, 2011. 52 с.

27. Карпенкова И. В. Тьютор в инклюзивной школе: сопровождение ребёнка с особенностями развития. Из опыта работы. 2-ое издание, переработанное и дополненное. М.: АНО «Наш Солнечный Мир», 2017. 116 с.
28. Колупаєва А. А. Педагогічні основи інтегрування школярів з особливостями психофізичного розвитку в загальноосвітні навчальні заклади: Монографія. К. Педагогічна думка, 2007. 458 с.
29. Колупаєва А. А. Діти з особливими потребами та організація їх навчання. К: «АТОПОЛ», 2011. 273 с.
30. Нова українська школа: порадник для вчителя / Під заг. ред. Бібік Н. М. К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. 206 с.
31. Психологічний супровід інклюзивної освіти: методичні рекомендації / автор. кол. за заг. ред. А. Г. Обухівська. К.: УНМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2017. 92с.
32. Сак Т. В. Індивідуальне оцінювання навчальних досягнень учнів з особливими освітніми потребами в інклюзивному класі: навчальний курс та науково-методичний посібник. К.: СПД ФО Парашин І. С., 2011. 101с.
33. Скрипник Т. В. Технології психолого-педагогічного супроводу дітей з аутизмом в освітньому просторі: навчально-наочний посібник. К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2015. 56 с.
34. Спільне викладання в інклюзивному класі: метод. матеріали. / Укладач Софій Н. З. К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2015. 70 с.
35. Специальная педагогика: Учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений /Под ред. Н. М. Назаровой. 4-е изд., стер. М.: Издательский центр «Академия», 2005. 400 с.
36. Технології психолого-педагогічного супроводу дітей з аутизмом в освітньому просторі: навчально-наочний посібник. / Укладач Скрипник Т. К.:ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2015. 56 с.
37. Четверікова Н. В. Актуальність проблеми збереження емоційної стійкості педагогів в умовах інклюзивної освіти: сучасний вимір // Науковий вісник Херсонського державного університету. Психологічні науки. 2017. том 1. вип. 3. С. 107–113.
38. Четверікова Н. В. Роль шкільного психолога як члена Команди супроводу інклюзивного процесу в закладі загальної середньої освіти // Internationalacademyjournal. WEB of SCHOLAR. 7(25), July 2018. Vol. 3. p. 40–50.

Інформаційні ресурси

39. Онлайн-курс «Робота вчителя початкових класів із дітьми з особливими освітніми потребами» [URL:https://courses.ed-era.com/courses/course-v1:EdEra-SmartOsvita+Inc+1/about](https://courses.ed-era.com/courses/course-v1:EdEra-SmartOsvita+Inc+1/about)
40. Онлайн-курс для вчителів початкової школи (модуль 6) [URL:https://courses.ed-era.com/courses/course-v1:MON-EDERA-OSVITORIA+ST101+st101/about](https://courses.ed-era.com/courses/course-v1:MON-EDERA-OSVITORIA+ST101+st101/about)
41. Онлайн-курс «Участь батьків у організації інклюзивного навчання» [URL:https://courses.ed-era.com/courses/course-v1:EdEra-SmartOsvita+Par+1/about](https://courses.ed-era.com/courses/course-v1:EdEra-SmartOsvita+Par+1/about)
42. Н. Компанець «Відповідальність батьків щодо навчання дитини з особливими освітніми потребами»[URL:http://onp.ucoz.ua/news/vidpovidalnist_batkiv_shhodo_navchannja_ditini_z_osoblivimi_osvitnimi_potrebami/2018-03-01-586](http://onp.ucoz.ua/news/vidpovidalnist_batkiv_shhodo_navchannja_ditini_z_osoblivimi_osvitnimi_potrebami/2018-03-01-586)
43. <http://education-inclusive.com>
44. <http://ussf.kiev.ua>
45. <http://nmcio.ippo.kubg.edu.ua>